



BoF Online

2008 • No. 1

**Saksan ulkomaankaupan
perusta edelleen
Euroopassa**

Heidi Schauman

*Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia
eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.*



EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Suomen Pankki

Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto

3.1.2008

Sisällys

1	Saksalla vahva vientisektori	3
2	Saksan viennin kasvu hidastumassa	3
2.1	Saksan viennistä yli 70 % menee muihin EU-maihin	4
2.2	Raskas teollisuus on edelleen tärkeä Saksalle	7
3	Saksan tuontikehityskin ollut vahvaa	8
4	Kasvava ylijäämä kauppatasteessa	11
5	Tulevaisuudennäkymät ja yhteenveto	13

Kuvioluettelo

Kuvio 1. Euron valuuttakursseja ja Saksan nimellinen efektiivinen valuuttakurssi	3
Kuvio 2. Saksan kokonaisvienti sekä vienti Yhdysvaltoihin kuukausittain	5
Kuvio 3. Saksan vienti suuriin euroalueen maihin kuukausittain, 3 kuukauden liukuva keskiarvo	6
Kuvio 4. Saksan vienti tuoteryhmittäin	7
Kuvio 5. Saksan vienti ja tuonti kausitasoitettuna	8
Kuvio 6. Saksan tuonti alueittain, vuosimuutos	9
Kuvio 7. Saksan tuonti Itä-Euroopan maista	10
Kuvio 8. Saksan tuontikehitys tuoteryhmittäin	10
Kuvio 9. Saksan kauppatasteeseen ylijäämän 12 kuukauden liukuva summa	11
Kuvio 10. Saksan kauppatasteeseen yli- tai alijäämä kuukausittain suurten kauppatasteiden kanssa	12

BoF Online
Päätoimittaja

Jouko Marttila

ISSN

1796-9123 (online)

Postiosoite
PL 160
00101 HELSINKI

Käyntiosoite Snellmaninaukio
Puhelin 010 8311
Faksi (09) 174 872

Sähköposti
etunimi.sukunimi@bof.fi
www.suomenpankki.fi

Swift SPFB FI HH
Y-tunnus 0202248-1
Kotipaikka Helsinki

1 Saksalla vahva vientisektori

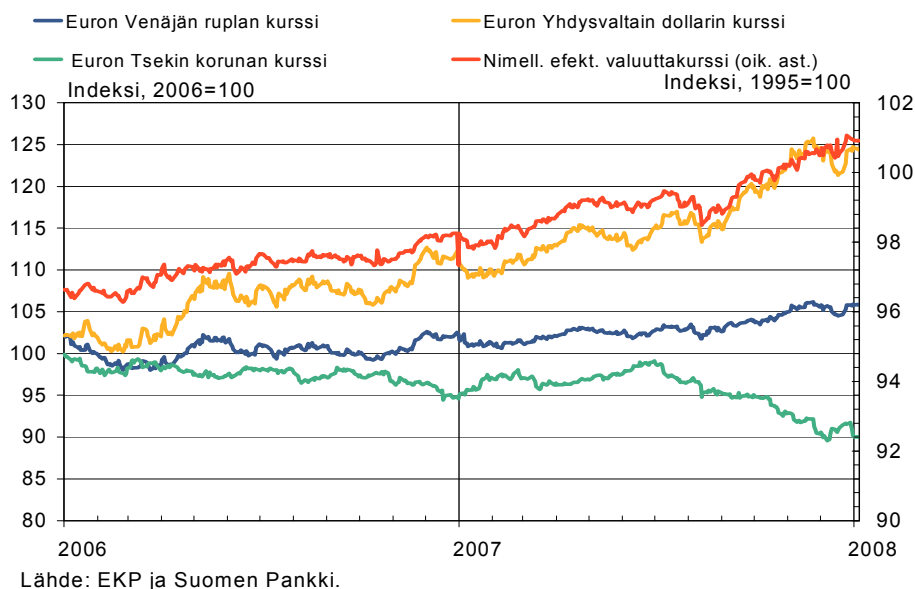
Saksan kokonaisviennin arvo on kehittynyt suotuisasti viime vuosina. Vuonna 2006 Saksa vei enemmän kuin mikään muu maa maailmassa ja samaan aikaan maan kauppataseylijäämä nousi ennätyslukemiin.

Vuoden 2007 aikana euro vahvistui merkittävästi etenkin dollaria vastaan ja maailmantalouden pitkään jatkunut noususuhdanne osoitti selviä taittumisen merkkejä. Tässä artikkelissa käsitellään Saksan ulkomaankaupan tuote- ja maarakennetta, ja yritetään selvittää, kuinka haavoittuvainen Saksan talous on edellä mainittujen ulkoisten muutosten suhteen.

2 Saksan viennin kasvu hidastumassa

Vaikka euro on vahvistunut monia valuuttoja vastaan (kuvio 1), Saksan viennin kasvu hidastui ainoastaan vähän vuoden 2007 aikana. Kausitasoitettuna vienti kasvoi noin 10 % vuoden 2007 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon, mikä merkitsee noin kolmen prosenttiyksikön hidastumista vuotta aiemmasta. Myös kauppataseen ylijäämä kasvoi edelleen samalla ajanjaksolla.

Kuvio 1. Euron valuuttakursseja ja Saksan nimellinen efektiivinen valuuttakurssi



Yksi keskeinen selitys viennin hyvänä jatkuneelle kehitykselle on, että suurin osa Saksan viennistä suuntautuu edelleen muihin euroalueen ja EU-maihin. Niiden talouskehitys on ollut varsin hyvää viime aikoina, eikä euron kurssikehitys ole vaikuttanut tähän kauppaan yhtä paljon kuin esimerkiksi kauppaan Yhdysvaltojen kanssa.

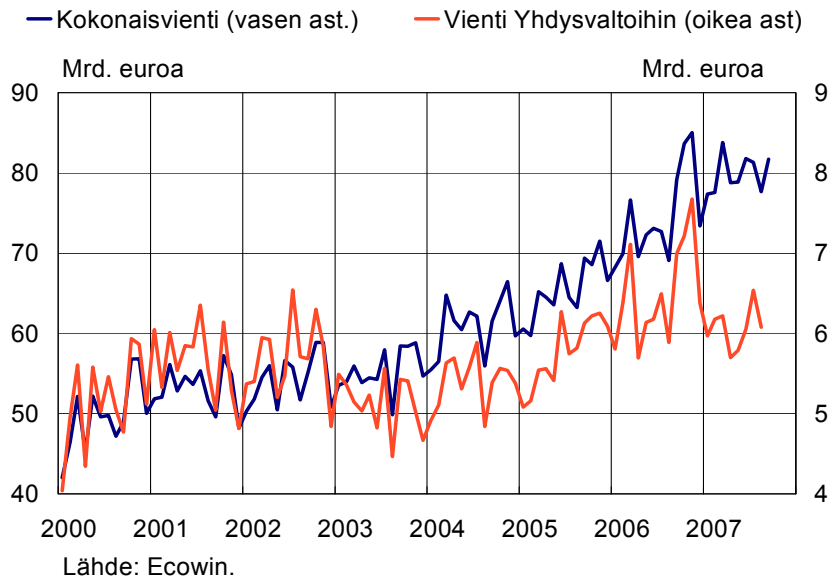
2.1 Saksan viennistä yli 70 % menee muihin EU-maihin

Saksan vienti kehittyi viime vuoden aikana kokonaisuudessaan myönteisesti. Kuitenkin vienti Yhdysvaltoihin on kääntynyt laskuun (kuvio 2). Paljon pelätty euron vahvistuminen dollaria vastaan on siten vaikuttanut Saksan ja sen toiseksi suurimman kauppakumppanin väliseen kauppavaihtoon. Varsinaista trendinomaista viennin laskua ei ole vielä nähty, pikemminkin vienti on jäänyt polkemaan paikoilleen. Euron ja dollarin välisen kurssin viime kuukausien kehitys antaa kuitenkin merkkejä siitä, että tähän asti koettua heikompikin vientikehitys Yhdysvaltoihin on mahdollinen.

Saksan kokonaisviennin arvo oli vuonna 2006 noin 896 miljardia, ja tästä noin 74 % suuntautui muihin EU-maihin. Pohjois- ja Etelä-Amerikkaan suuntautui 12 % (josta Yhdysvaltojen osuus oli 8,7 %) ja suunnilleen saman verran Aasiaan (ml. Japani). EU-maat ovat siis ylivoimaisesti tärkein vientialue Saksalle, mutta EU:n sisällä Saksan vienti kasvaa eri vauhteilla¹.

¹ Muistion luvut perustuvat Ecowin-tietokantaan, kirjoittajan omiin laskelmiin sekä Saksan tilastokeskuksen julkaisuun Steinfelder; Exportweltmeister Deutschland –Titel auf Zeit?, Statistisches Bundesamt, Wirtschaft und Statistik 4 /2007.

Kuvio 2. Saksan kokonaisvienti sekä vienti Yhdysvaltoihin kuukausittain



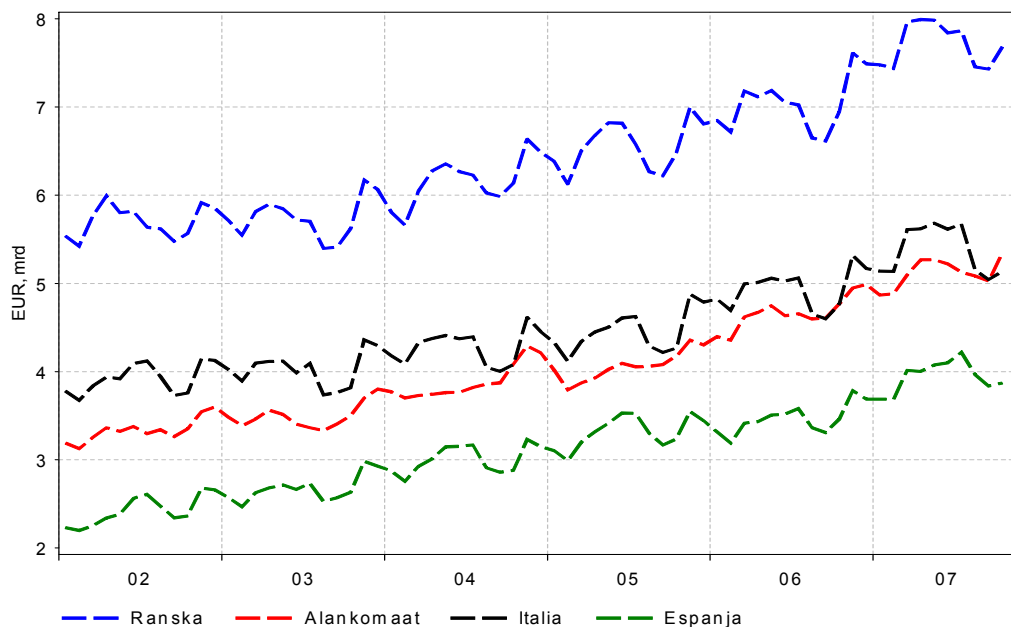
Kun viennin kasvu euroalueen maihin oli 11 % vuonna 2006, uusiin EU-jäsenvaltioihin vienti kasvoi 23 %. Saksan vienti Aasiaan kasvoi noin 18 % (Kiinaan 30 %, Intiaan 50 %). Viennin arvo Kiinaan ja Intiaan oli kuitenkin edelleen niin pieni, että niiden kontribuutio Saksan koko viennin kasvuun jää vaatimattomaksi. Saksan koko viennin kasvu oli vuonna 2006 14 %.

Esimerkiksi vuonna 2006 ns. BRIC-maiden² tuonnin arvo Saksasta oli reilut 63 miljardia euroa ja kasvu edellisestä vuodesta noin 30 %. Kuitenkin tämä noin 15 miljardin euron vientilisäys oli pieni verrattuna Saksan euro-alueelle suuntautuneen viennin 38 miljardin euron lisäykseen. Vaikka Saksa on pystynyt hyödyntämään kehittyvien talouksien kysyntää paremmin kuin esimerkiksi Ranska, se ei yksin pysty selittämään Saksan vientimenestystä. Vienti muihin EU-maihin, ja näiden maiden talouskasvu, on edelleen ylivoimaisesti tärkein tekijä Saksan viennin menestykselle.

Vuonna 2006 Saksan vienti Yhdysvaltoihin oli arvoltaan 78 miljardia euroa ja viennin kasvu oli 12,6 %. Vuoden 2007 aikana Saksan vienti Yhdysvaltoihin kuitenkin supistui: vuoden kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana vienti pieneni 4 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

² Brasilia, Venäjä, Intia ja Kiina.

Kuvio 3. Saksan vienti suuriin euroalueen maihin kuukausittain, 3 kuukauden liukuva keskiarvo

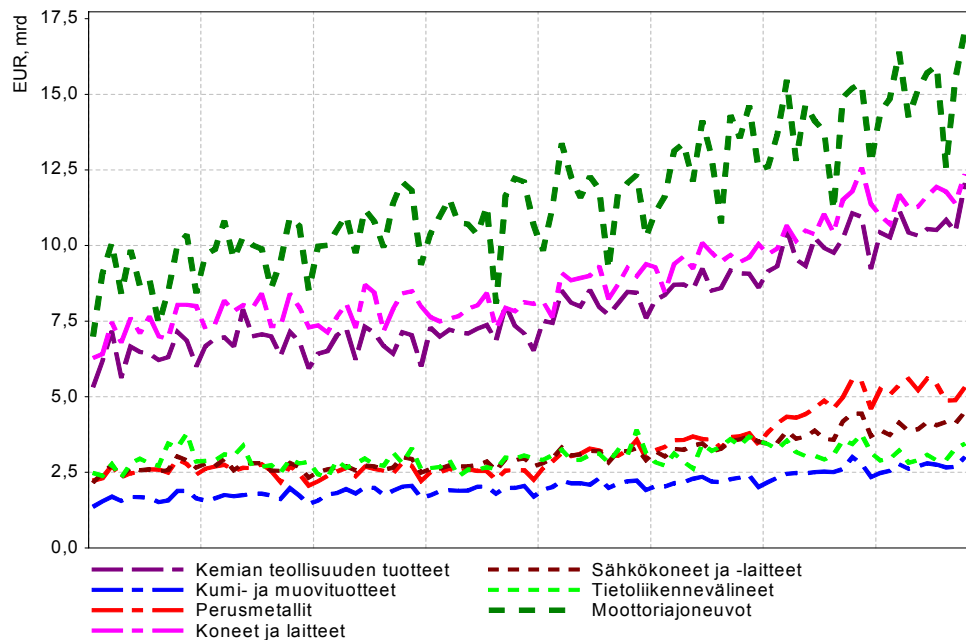


Euroalueen maista Ranska, Alankomaat ja Italia ovat Saksan tärkeimmät vientimaat (kuvio 3). Vuonna 2006 Saksa vei yli 86 miljardin euron arvosta Ranskaan, mikä tekee Ranskasta Saksan tärkeimmän vientimaan. Muista EU-maista Iso-Britannia on myös tärkeä vientimaa Saksalle. Sekä Ranskaan että Isoon-Britanniaan Saksan vienti kasvoi 8 % vuonna 2006. Tämä on vähemmän kuin viennin keskimääräinen kasvu. Niin kuin edellisestä kuviosta ilmenee, Saksan viennin kasvu ei merkittävästi muuttunut viime vuoden aikana euroalueen suuriin maihin. Kokonaisuudessaan Saksan vienti euroalueelle kasvoi vuoden 2007 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana noin 11 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon.

Vuoden 2007 aikana Saksan vientikehitys heikentyi yleisesti katsottuna vain vähän. Kasvun hidastuminen on pääosin peräisin kaupasta Yhdysvaltojen kanssa. Tosin myös vienti Aasian maihin kasvoi vuoden 2007 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana hitaammin (6 %) kuin edellisenä vuonna samana ajanjaksona (16 %). Viennin kasvu euroalueen maihin jopa kiihtyi vähän samalla, kun vienti muihin EU-maihin kasvoi aiempaa hitaampaa vauhtia.

2.2 Raskas teollisuus on edelleen tärkeä Saksalle

Kuvio 4. Saksan vienti tuoteryhmittäin



Lähde: Reuters EcoWin

Saksan vienti perustuu hyvin pitkälti raskaaseen teollisuuteen. Maan tärkeimmät vientituotteet ovat moottoriajoneuvot, koneet ja laitteet sekä kemianteollisuuden tuotteet (kuvio 4).

Myös perusmetallien vienti on lisääntynyt viime vuosina.

Saksan vientikehitys on siinä mielessä suhteellisen suhdanneherkkää, että maan vientituotteet ovat suurelta osin investointituotteita³. Saksan vienti on vahvoilla silloin, kun muu maailma investoi. Näinhän on ollut tilanne viime vuosina. Vastaavasti globaalit investointitaantumet heijastuvat herkästi Saksan vientiin ja samalla maan talouskasvuun.

³ Keskimäärin 22 % Saksan viennistä kuuluu ryhmiin Koneet ja laitteet, Sähkökoneet ja -laitteet sekä Toimistokoneet ja tietokoneet.

3 Saksan tuontikehityskin ollut vahva

Saksan tuonti oli vuonna 2006 arvoltaan noin 730 miljardia euroa eli noin 165 miljardia pienempi kuin vienti. Saksan tuonti kasvoi kuitenkin nopeampaa vauhtia kuin vienti vuonna 2006. Tuonnin kasvuvauhti yltyi peräti 16,5 prosenttiin. Historiallisesti katsottuna Saksan tuonti on ollut pitkään pienempi kuin vienti (kuvio 5).

Kuvio 5. Saksan vienti ja tuonti kausitasoitettuna



Lähde: Reuters EcoWin

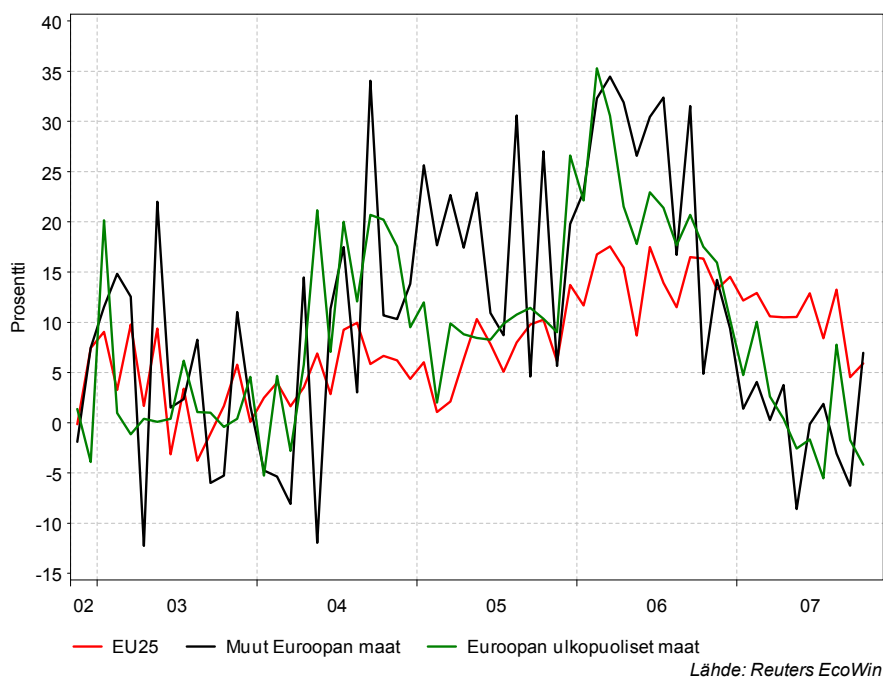
Kun tarkastellaan Saksan tuontia maaryhmittäin tai alueittain, ilmenee, että tuonti eri alueilta on kehittynyt suhteellisen tasaisesti viime vuosina. Tuonnin kasvu Venäjältä on kuitenkin ollut poikkeuksellisen voimakasta (36 % vuodessa keskimäärin vuosina 2005–2006). Myös tuonti Kiinasta ja Intiasta on kasvanut keskimäärin noin 20 % vuodessa vuosina 2005–2006.

Vuoden 2007 aikana Saksan tuonnin kasvuvauhti on hiipunut nopeammin kuin viennin kasvu. Tuonti kasvoi vuoden kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana 6 % verrattuna

edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Vielä vuotta aiemmin kasvuvauhti ylsi vastaavana ajanjaksona 18 prosenttiin.

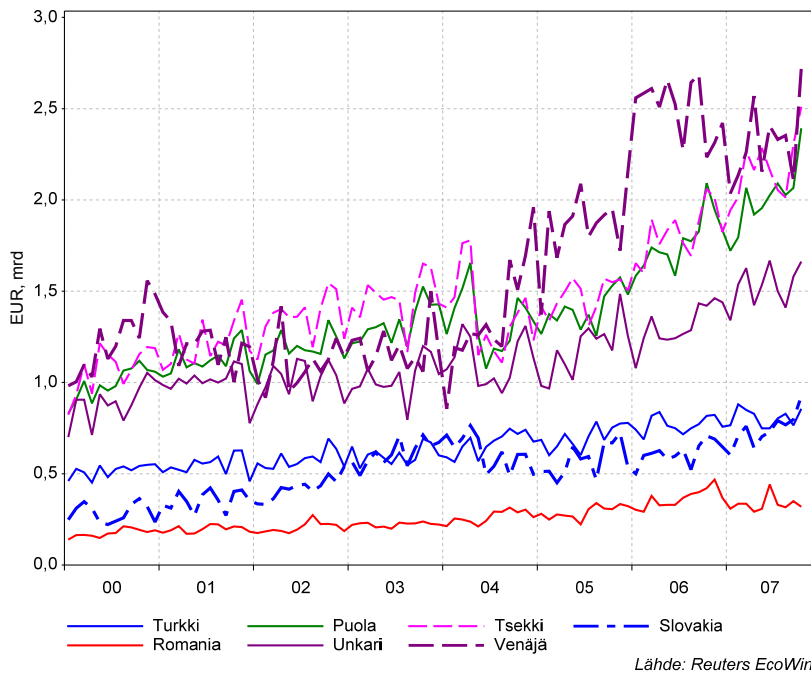
Saksan kausitasoitettu tuonti EU-25-maista kasvoi vuoden 2007 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana 10 % edellisen vuoden vastaavasta ajanjaksosta (vuotta aiemmin 15 %). Tuonti Euroopan ulkopuolelta pysyi suunnilleen ennallaan.

Kuvio 6. Saksan tuonti alueittain, vuosimuutos



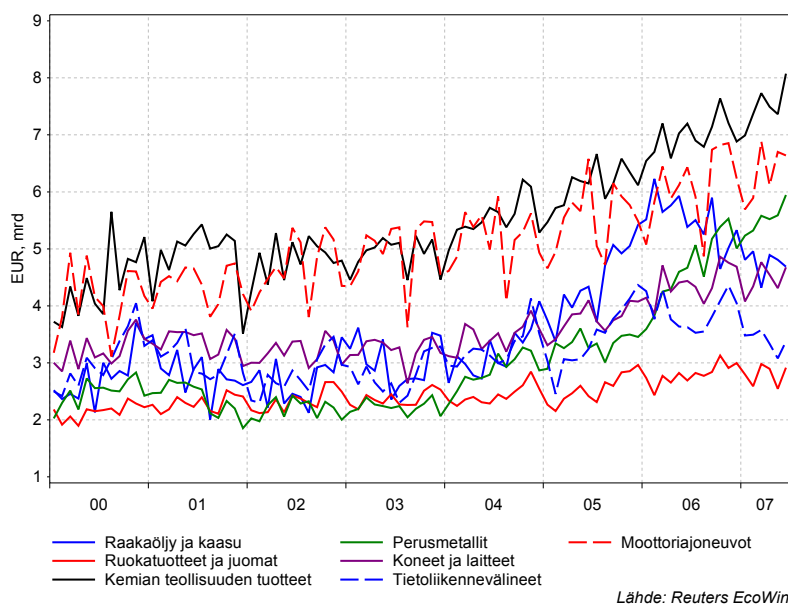
Saksan tuonti uusista jäsenmaista ja Itä-Euroopasta on viime vuosina lisääntynyt ripeästi (kuvio 7). Tuonti Venäjältä, Tšekistä ja Puolasta on arvoltaan suurin, mutta myös Slovakian tärkeys Saksan tuontimaana on noussut viime vuoden aikana, todennäköisesti maan autoteollisuuden voimakkaan laajentumisen takia.

Kuvio 7. Saksan tuonti Itä-Euroopan maista



Kuvio 8 havainnollistaa Saksan tuontia tuoteryhmittäin. Moottoriajoneuvojen ja kemikaalituotteiden tuonti on kasvanut nopeimmin, luultavasti heijastaen Saksan oman auto- ja kemianteollisuuden osittaista siirtymistä muihin EU-maihin. Myös raakametallien tuonti on kasvanut hyvin kahden viime vuoden ajan, heijastaen mm. Saksan investointitavaraiteollisuuden kysyntää.

Kuvio 8. Saksan tuontikehitys tuoteryhmittäin

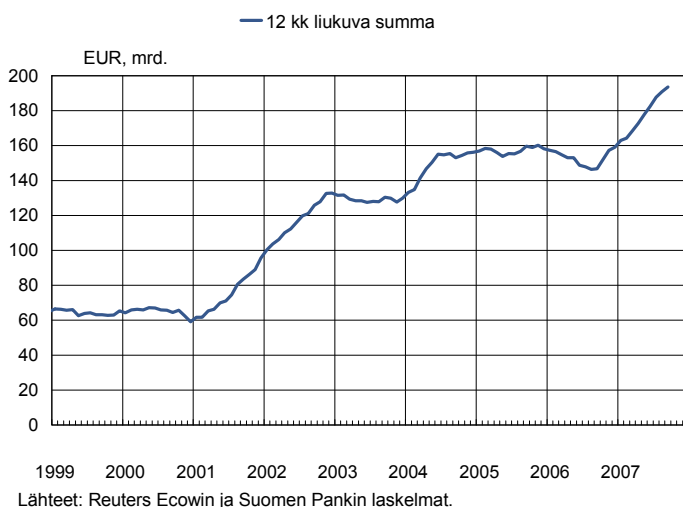


4 Kasvava ylijäämä kauppatasteessa

Koko 2000-luvun ajan Saksan vientivirrat ovat kehittyneet vahvemmin kuin tuontivirrat, mikä on johtanut kauppatasteeseen ylijäämän kasvuun. Vuonna 2006 kauppatasteeseen ylijäämä oli Saksan tilastoviranomaisten mukaan noin 165 miljardia euroa, mikä oli uusi ennätys. Saksan vienti oli arvoltaan 896 ja tuonti 732 miljardia euroa, eli vienti ylitti tuonnin yli 22 prosentilla. Kymmenessä vuodessa Saksan ulkomaankauppa on enemmän kuin kaksinkertaistunut; vienti on kasvanut 122 % ja tuonti 107 %.

Kauppatasteeseen ylijäämän 12 kuukauden liukuva summa pysyi vuosina 2004–2006 noin 160 miljardin euron tuntumassa, mutta vuoden 2006 loppupuolella käyrä kääntyi jyrkkään nousuun (kuvio 9). Saksa kauppatasteeseen ylijäämän arvioidaankin nousseen ennätysuureksi vuonna 2007.

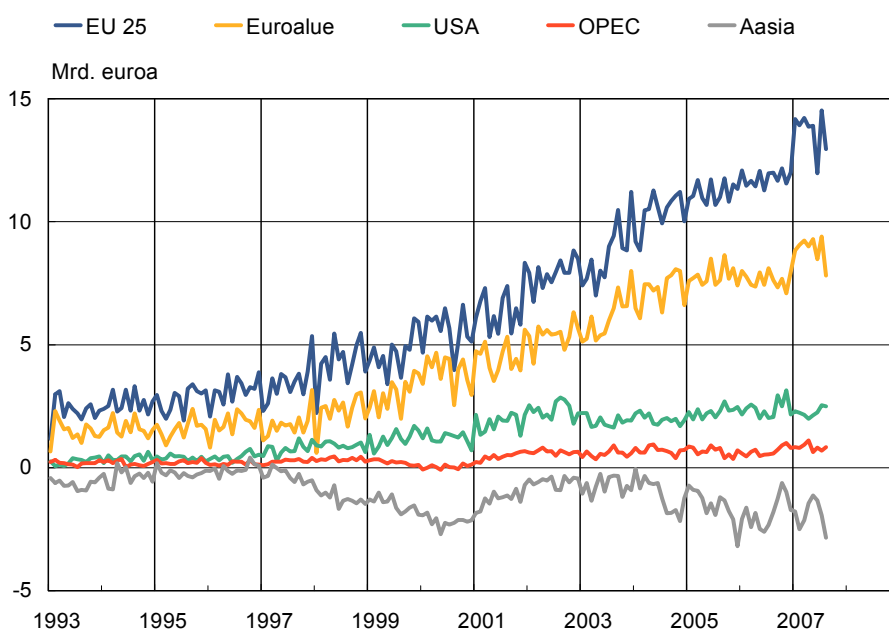
Kuvio 9. Saksan kauppatasteeseen ylijäämän 12 kuukauden liukuva summa



Saksan kauppatasteeseen ylijäämä keskittyy yllättävän paljon Eurooppaan, vaikka maatasolla tarkasteltuna suurin ylijäämä oli vuonna 2006 kaupassa Yhdysvaltojen kanssa (29 miljardia euroa). Kaiken kaikkiaan noin 85 % kauppatasteeseen ylijäämästä oli peräisin kaupasta muiden EU-maiden kanssa. Espanjan ja Ranskan kanssa ylijäämät olivat suurimmat eli 23 miljardia euroa. Saksan kauppatasteeylijäämä Italian kanssa oli 20 miljardia euroa ja Itävallan kanssa 19 miljardia euroa. Sitä vastoin Saksalla on kauppatasteeseen alijäämä Kiinan (–21), Norjan (–13), Irlannin (–11) ja Japanin (–10 miljardia euroa) kanssa.

Yli 60 % Saksan ulkomaankaupasta ja 85 % kauppataseen ylijäämästä tuli vuonna 2006 muista EU-maista. Jos luetaan pois Saksan toiseksi tärkein ulkomaankauppakumppani Yhdysvallat, niin top-6 -listalla on ainoastaan EU-maita: Ranska, Alankomaat, Iso-Britannia, Italia, Belgia ja Itävalta. Saksan tärkeimmät kauppakumppanit ovat edelleen maantieteellisesti läheltä.

Kuvio 10. Saksan kauppataseen yli- tai alijäämä kuukausittain suurten kauppalueiden kanssa



Lähde: Ecwin.

5 Tulevaisuudennäkymät ja yhteenveto

Saksan keskuskauppakamarin *Industriereport 07/08*-julkaisun mukaan Saksan viennin arvon odotetaan kasvavan noin 7–8 % vuonna 2008. Vientikasvu, joka pohjautuu erityisesti saksalaisten investointihyödykkeiden voimakkaaseen kysyntään uusilla kasvavilla markkinoilla (Venäjä, Kiina, Intia, Itä-Euroopan maat), pysynee siis vahvana vaikkakin jäänee jonkin verran jälkeen edellisten vuosien huippukasvuvauhteista. Konepaja-, metallituote- ja elektronikkateollisuus jatkavat siis todennäköisesti vahvaa kasvuaan myös vuonna 2008.

Vaikka Saksan ulkomaankauppa on jatkunut – ja jatkunee tulevaisuudessakin – vilkkaana, euron ulkoisen arvon vahvistuminen ja maailmantalouden kasvunäkymien heikentyminen ovat vaikuttaneet Saksan ulkomaankauppaan. Kasvuluvut ovat pienentyneet ja vienti Yhdysvaltoihin on jopa supistunut arvoltaan. Vientinäkymät muihin EU-maihin ovat sitä vastoin edelleen hyviä ja Aasian sekä Keski- ja Itä-Euroopan kasvavien markkinoiden vetoavulla Saksan ulkomaankauppa tulee kuitenkin todennäköisesti pysymään elinvoimaisena, mutta viime vuosien ennätysluvut tuskin toistuvat lähivuosina.